Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravništvo popotovi: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXIII. Cena lista je $6.00 Entered as second-class matter January 28, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., četrtek, 30. januarja (January 30), 1930. Subscription $6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 25.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Španski diktator padel; veliki izgredi v Madridu

Delavstvo in dijaštvo demonstrira pred kraljevsko palačo in zahteva republiko; 200 aretiranih. General Berenguer, Riverov sovražnik, ki je bil obsojen v zapor radi poraza v Maroku, je nasledil diktatorja

Madrid, 29. jan. — Danes so v teku veliki izgredi, demonstracije in spopadi s policijo v Madridu. Velike množice delavcev in dijakov proslavljajo padec diktature in zahtevajo radikalne reforme. Kolikor je doslej znano, je bilo okrog 200 demonstrantov aretiranih in mnogo ranjenih, nekateri težko.

Krvavi spopadi so se vršili v mnogih krajih Madrida, toda najhujši so bili pred kraljevsko palačo, kjer je silna množica vzklikala "Dol s kraljem, dol z monarhijo, živela republika!" Dva vseučiliščnika sta bila ranjena, ko sta nosila napis "Viva republica!" Vojaška straža je tamkaj streljala na demonstrante.

Druge demonstracije so bile v teku pred ministrstvom notranjih del in pred uredništvom klerikalnega lista "El Debate," kjer so grmeli klici: "Dol s klerikalizmom, dol z duhovščino!"

Madrid, 29. jan. — General Primo de Rivera, španski diktator, ki je vladal z železno roko šest let, je včeraj padel. Večina častnikov v armadi in mornarici mu je dala nezaupnico in to ga je tako potrlo, da je podal ostavko, katero je kralj takoj sprejel. Diktator je bil že večkrat na robu padca zadnje mesece, ko se je Španija začela zvijati pod težkimi krizami, zlasti finančno krizo; toda Primo se je držal z vsemi štirimi zaupajoč v armado, ki je bila njegova edina in zadnja opora. In ko mu je tudi armada odrekla podporo, je moral pasti.

General Damaso Berenguer je dobil od kralja mandat, da organizira novo vlado. Berenguer je največji osebni sovražnik padlega diktatorja. On je vodil španske čete v vojni v Maroku pred šestimi leti, kjer so Španci doživeli strahovite poraze od rebelnih Rifijancev. Ko se je Rivera polastil vlade, je ukazal postaviti Berenguerja pred vojno sodišče, ki ga je obsodilo na šest mesecev zapora. Zaporna kazen ni bila nikoli odslužena, ker je kralj pomilostil generala.

Toda špansko ljudstvo je že do grla sito generalskih režimov. Že sinoči so bile sovražne demonstracije proti novemu premijerju s klici "Nočemo generalov, dajte nam civilno vlado."

Berenguer je ob sprejetju naznanil, da sestavi civilno vlado in da čim prej oživi staro ustavo in parlament. Naznanil je tudi, da bo njegova vlada organizirana iz liberalnih voditeljev.

Kako se bo stvar razvila, je še težko reči, vendar pa vse kaže, da je Španija na pragu epohalnih dogodkov.

Zmanjšanje smrtnih nesreč pri delu

Albany, N. Y. — Industrijska depresija ima to dobro stran, da so se smrtne nesreče pri delu zmanjšale radi brezposelnosti. V državi New York je bilo povprečno število ubitih delavcev mesečno 198. V decembru prošlega leta je število padlo na 154.

Peki pomagajo brezposelnim

St. Louis, Mo. — Organizirani pekovski delavci plačujejo dva dolarja vsak v sklad, iz katerega se podpirajo brezposelni delavci v St. Louisu. Nekatere druge organizacije so sledile zgledu pekovskih delavcev in po svoji moči prispevajo v ta sklad.

Albanski poglavar umorjen

Belgrad, 29. jan. — Iz Prizrena ob albanski meji prihaja vest, da so albanski fašisti ubili Rustema Bairana, glavarja ene najstarejših albanskih rodovin.

Mornariška konferenca

Danes bodo debatirali o dnevnem redu

London, 29. jan. — Voditelji delegacij so včeraj sklenili, da bodo sklepali o dnevnem redu na četrtkovi plenarni seji. Delegacije bodo debatirale po abecednem redu svojih dežel in to znači, da bo imela Amerika prvo besedo in bo lahko predlagala svoj načrt dnevnega reda, to je, da se najprvo razpravlja o križarkah.

Sklenili so tudi, da bo ta seja javna in postavljenih bo 78 sedežev za poročevalce. Ameriški poročevalci imajo 12 sedežev.

Sinoči je vodja ameriške delegacije, državni tajnik Stimson, govoril na radio "angleškemu in ameriškemu občinstvu" o poteku konference. (Njegov govor je bil spojen z New Yorkom in od tam prenešen na vse večje radiopostaje po Ameriki.) Stimson je malo povedal. Rekel je, da pariteta ameriške in angleške mornarice mora biti v "moči in zmožnosti"; vse pomorske dežele naj prenehajo graditi velike ladje za pet let; tekmovanje v gradnji križark in rušilcev mora prenehati in omejiti je treba število in tonažo teh ladij; podmorniki naj se odpravijo ali vsaj omeje in brezobzirni napadi na trgovske ladje se morajo prepovedati.

To je ameriški program "razoroženja na morju."

Woll Grundyjev zaveznik?

Podpredsednik Ameriške delavske federacije med propagatorji visoke carine

Washington, D. C. — (F. P.) — Arthur L. Faubel, tajnik American Tariff League, organizacija protiunijskih tovarnarjev, ki ji načeluje bivši velelobist Joseph Grundy iz Pennsylvanije in čije glavni namen je propaganda za visoko carino na izdelke, ki se uvažajo iz tujezemstva, je pokazal na zaslišanju pred senatnim odsekom pismo, ki jasno dokazuje tesno zvezo med Grundyjem in Wollom glede carinskega vprašanja.

Faubel je bil vprašan, kakšen odziv je dobilo njegovo pismo pri Wollu. Faubel je odvrnil, da se je Woll strinjal z načrti carinske lige in je v tem smislu tudi odgovoril. Senator Caraway je potem še vprašal Faubela, dali je Woll prejel kako plačilo od lige, ko se je zavzel za njene interese; Faubel je odgovoril, da o tem mu ni nič znanega.

Rudarjeva družina zgorela

Frederick, Colo. — Družina rudarja Paula Martineza, žena in pet otrok, rudarski delavec Ernest Newlon, ki je hotel rešiti nesrečneže, so postali žrtev ognja, ki je v torek uničil rudarsko hišico v tej naselbini. Newlon je slišal obupne klice iz goreče hiše in skočil je notri, toda pa se je udrla streha in pokopala vseh šest žrtev. Martinez je medtem delal v jami.

Vojaški častnik obtožen uboja

Detroit, Mich. — Miličarski narednik Joseph Poggione, ki je pred nekaj dnevi ustrelil 16-letnega Stanislava Prusinowskega, je bil v torek obtožen uboja in položiti mora $100,000 kavcije, če hoče biti na prostem do obravnave. Narednik je ostal v zaporu.

Obsojen, da mora biti dvakrat obešen v enem dnevu

Oakland, Colo. — Ernest A. Dias, star 24 let, je bil 28. januarja spoznan pred tukajšnjim sodiščem krivim dvojnega umora, nato je bil obsojen v smrt na vešalih in sicer mora viseti v enem dnevu dvakrat, za vsak umor posebej! "Dvojna eksekucija" se izvrši 11. aprila. Dvojni umor je bil storjen iz ljubosumnosti. Dias je ustrelil Stanley Montera in svojo nezvesto ljubico Mary Munoz, ko sta sedela skupaj v avtu. —Dias bo lahko dvakrat obešen, kako pa bo mogel dvakrat umreti, je velika zagonetka.

Pridobitve signalnikov v Kanadi

Organizacija je v prošlem letu narastla za tisoč članov. Skoro vsi signalniki na kanadskih železnicah v organizaciji

Chicago. — (F. P.) — Signalniki na kanadskih železnicah, ki so organizirani v železniški bratovščini, zaznamujejo lep napredek v prošlem letu. Mezde so jim bile zvišane v skupni vsoti $1,500,000, povprečno $85 letno na posameznika. Unija signalnikov šteje 18,000 članov.

Unija je v prošlem letu narastla za tisoč članov. Skoro 90% signalnikov na kanadskih železnicah je organiziranih.

Zdravstvena oskrba zamorcev v Chicagu

V mestu ni niti ene zamorske bolnišnice

Chicago. — (F. P.) — Na konferenci Narodne zamorske lige, ki se je nedavno vršila v tem mestu, so govorniki razpravljali o zanemarjenosti mestne uprave, ki ne stori ničesar v zdravstvenem oziru za črnaške zamorce. Statistika mestnega zdravstvenega departmenta dokazuje, da so smrtni slučaji med črnci za 50% številnejši kot med belopoltnimi prebivalci.

Diskriminacija od strani mestne uprave je očitna, ker ne skrbi za sanitarne razmere v zamorskih distriktih. V Chicagu stanuje okrog 150.000 črncev, a nimajo niti svoje bolnišnice.

Zamorci so tudi bolj izpostavljeni nevarnostim v industrijah kot belokožci, ker morajo opravljati najtežja in najbolj zdravju škodljiva dela.

Zborovalci so na konferenci sprejeli protestno resolucijo radi diskriminacije proti zamorskemu prebivalstvu.

Delavci protestirajo

Policija razgnala demonstrante, ki so se zbrali pred mestno hišo v New Yorku

New York. — (F. P.) — Prošlo soboto so se newyorški komunisti zbrali na protestni demonstraciji pred mestno hišo v New Yorku. Povod demonstraciji je dala smrt stavkarja Steve Katovisa, ki ga je neki policaj ustrelil v hrbet, ko je opravljal piketno stražo.

Katovis je bil močno zastražen, ko se je boril s smrtjo v bolnišnici. Policija ni pustila nobene osebe blizu. Proti postopanju policije je Mednarodna delavska obramba vložila oster protest.

Ko so se pričeli demonstranti zbirati pred mestno hišo, je navalila nanje policija broječa več sto mož. Nekatere izmed njih je policija pretepla, da so morali iskati zdravniške pomoči v bolnišnici. Demonstranti so peli revolucionarne pesmi in prizor, ko je policija uprizorila napad, je opazovalo več tisoč oseb.

HOOVER VIHTI SEKIRO NAD PIVCI DIPLOMATI

Vsa poslaništva in konzulati v inozemstvu se morajo posušiti

Washington, D. C. — Hooverjeva vlada koraka iz ekstrema v ekstrem pri svojem izvajanju prohibicije. Odloku, da morajo izvajalci suše— sodniki, zvezni pravdniki in prohibičniki sploh — biti sami prohibicionisti, ki verjamejo v suho in sovražijo pijačo, je sledil drugi odlok, da morajo ameriški diplomati v inozemstvu tudi prakticirati suho.

Poslaniška in konzularna služba bo posušena. Noben ameriški poslanik in konzul ne sme v bodoče servirati opojne pijače v svojih prostorih, niti ne sme piti javno ne privatno. Ako bo le mogoče, bodo vsi poslaniki, konzuli in njih podložni uradniki, ki so znani pivci, odslovljeni in na njihova mesta pridejo priznani suhači.

Predsednik Hoover smatra, da je vsako poslaništvo in konzulat ameriški teritorij, ker velja osemnajsti amendment pravno tako kakor doma.

Delodajalci se poslužujejo starih metod

Poizkus, da se omreži stavkarje, se je izjalovil

Paterson, N. J. — (F. P.) — Omrežênje, klasična procedura v ameriških industrijskih sporih, je vzbuknilo na dan v zvezi s stavko nogavičarskih delavcev pri Paterson Mutual Hosiery Co., ko sta dva neznana moška polila dva stavkokaza s karbolno kislino; dobila sta tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico. Eden teh bo najbrž izgubil vid.

Policija je takoj uvedla preiskavo, da zasledi zločinca, in kot je njena navada, je takoj aretirala par stavkarjev, na podlagi sumnje, da so oni odgovorni za napad. Ker ni bilo nobenega dokaza proti aretiranim stavkarjem, so bili pozneje izpuščeni na svobodo.

Organizator nogavičarjev Carl Holderman je na shodu odprto izjavil, da so za napad odgovorni detektivi od Bell Detective agencije, špionaške ustanove, ki je poslala svoje ljudi iz Philadelphije v Paterson na zahtevo Mutual Hosiery Co. z namenom, da razbije stavko. Holderman je dejal, da je to zadnji poizkus družbe, da zlomi stavko. Bell Detective agencija stoji na jako šibkih nogah baš radi nasilnih metod, ki se jih je posluževala v industrijskih sporih, zato se zateka k špionaži, ki je svoje čase nosila bogate profite. Omrežila bi rada stavkarje, da tako vzbudi med ljudstvom nejevoljo, da bi tudi ono nastopilo proti njim in pomagalo družbi zlomiti stavko.

Časopisje v Patersonu se je takoj ogrelo za družbo in je ostro kritiziralo stavkarje v uredniških člankih in vesteh, ki so bile prirejene na način, da so metale slabo luč na stavkarje. Napadlo je tudi sodnika Harry L. Joelsena, ki ni hotel ugoditi družbi, da bi izdal sodnijsko prepoved proti mirnemu piketiranju.

Deset let ječe po telefonu

Seymour, Ind. — Lyle Edwards, ki se nahaja v Bedfordu, je bil 28. t. m. obsojen v zapor od treh do deset let radi ropa. Obravnava se je vršila po telefonu na dolgo distanco. Edwards je telefonično priznal, da je oropal štiri prodajalnice v Seymourju, nakar je sodnik odgovoril tudi telefonično, da ga čaka tri do deset let zapora.

Vodja ruskih caristov izginil v Parizu

Pariz, 29. jan. — V pariški koloniji ruskih caristov je nastalo veliko razburjenje, ko je v nedeljo zjutraj izginil general Aleksander Kutepov, vodja ruske bele armade in naslednik velikega kneza Nikolaja v vodstvu carističnih emigrejev izven Rusije. Na poti v cerkev ga je zmanjkalo in caristi dolže agente boljševiške čeke, da so ga ugrabili in ga bodo skušali odpeljati v Rusijo pred sodišče. Policija je na delu, toda sledu ni za njim. Sovjetsko poslaništvo v Parizu zanika vsako zvezo s tem incidentom.

Zagovornik odprte delavnice obsojen

Poneveril je veliko vsoto denarja, ki ga je nabral od tovarnarjev za razbitje tiskarske unije

Chicago. — Robert J. Tufts, tajnik Open Shop Employing Printers asociacije, eden od voditelev, ki so poskušali razbiti unijo tiskarjev v Chicagu, bo imel priliko pokazati svoje razbijalne zmožnosti na grobljah kamenja v državni jetnišnici v Jolietu, kamor je bil obsojen od enega do deset let zapora.

Tufta je na obravnavi priznal, da je poneveril $36,583.16 od vsote denarja, ki ga je nabral od delodajalcev v kampanji za razbitje tiskarske unije.

Sodnik Harry M. Fisher je, predno je izrekel sodbo, ostro kritiziral taktiko openšaparske asociacije, ki je financirala zaroto proti interesom organiziranega delavstva.

"Nimam nobene simpatije do te asociacije," je dejal sodnik, "in mi je žal, ker ne morem kaznovati vse člane te asociacije radi njihove aktivnosti."

Tufts je vložil proti obsodbi priziv, a sodišče ga ni upoštevalo.

Maurer kandidat za governerja

Van Essen je kandidat za zveznega senatorja

Reading, Pa. — (F. P.) — James J. Maurer, socialistični koncilman v Readingu in bivši predsednik državne delavske federacije, bo kandidat za governerja pri prihodnjih primarnih volitvah.

Maurer je znana osebnost v ameriškem delavskem gibanju. Pri zadnjih predsedniških volitvah je bil kandidat soc. stranke za podpredsednika. Njegovemu delu in vplivu je pripisovati dejstvo, da ima mesto Reading danes socialistično upravo.

Priprave za vročo volilno kampanjo proti Vare-Grundy-Mellonovi politični mašini so že v teku.

Kandidat soc. stranke za mesto zveznega senatorja je dr. W. J. Essen.

Newyorška policija paradira s komunisti

New York — Dne 28. t. m. so komunisti v New Yorku pretvorili pogreb preprostega delavca v uspešne politične demonstracije. Steve Katovis je bil pred nekaj dnevi ustreljen pri izgredih v teku neke neznatne stavke v Bronxu in komunisti so mu priredili pogreb, kakršnih je še malo videl New York. Na čelu sprevoda je korakalo 400 policistov, z njimi vred pa okrog 10,000 oseb. Sprevod je bil tri milje dolg.

Novo žilo zlata našli v Alaski

Los Angeles, Cal. — Iz distrikta Wild River blizu Betlesa v Alaski poročajo o odkritju bogate zlate žile.

Green svari tovarnarje v južnih državah

V svojem govoru v Ashevillu je nagašal potrebo sodelovanja med delom in kapitalom

Asheville, N. C. — (F. P.) — Kooperacija med delom in kapitalom je bila glavna točka v govoru, ki ga je imel William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, v Labor templu. Green je dejal, da unije priznajo kapitalu primerne profite na vloženi kapital, obenem pa zahtevajo zase pravico kolektivnih pogajanj.

Shoda se je udeležilo nad petsto ljudi, med njimi je bilo mnogo zamorcev. Na platformi je sedel mestni župan in par zastopnikov velebiznisa.

V svojem govoru je Green opozarjal na organizatorično kampanjo, ki jo je uvedla Ameriška delavska federacija, da organizira tekstilne in druge delavce v južnih državah. Rekel je, da stoje tovarnarji pred alternativo: delavci se morajo organizirati v federaciji in ako se bodo tovarnarji upirali organizatoričnemu delu, bodo imeli na svojem vratu komuniste, ki izzivajo nemire med delavci v tekstilni industriji. Insistiral je, da unija ne bo cokla industrializaciji južnih držav, temveč bo pomagala k razvoju in ga povzpešila.

Green je prišel v Asheville z večjim številom organizatorjev. Do sedaj je imel govore v štirih večjih mestih južnih držav. Njegov prihodnji govor bo v Elizabethtonu, središču rajonske industrije.

Stroji izpodrivajo farmske delavce

S pomočjo mašinerije en delavec lahko obdela od sto do tristo akrov sveta

Washington, D. C. — Povečana uporaba strojev na farmah zmanjšuje produkcijske stroške in ne potrebuje več tolikega števila delavcev kot pred desetletji, kot poroča S. H. McCrory, načelnik inženirskega oddelka v zveznem agrikulturnem departmentu.

Pred petdesetimi leti je en delavec obdelal povprečno dvanajst akrov sveta. V sedanji dobi uvajanja poljedelskih strojev na farme lahko en delavec obdela s pomočjo mašinerije od sto do tristo akrov zemlje.

Profiti avtne družbe

Packard Motor Car Co. je imela v prošlem letu čez petindvajset milijonov dolarjev dobička

Detroit, Mich. — (F. P.) — Brezposelni delavci, katerih je na tisoče v tem mestu, bodo gotovi veseli, ako bodo prečitali poročilo Packard Motor Car Co., v katerem naznanja, da so njeni profiti v prošlem letu znašali $25,183,256. Narastek je za 15% višji od l. 1928.

Delničarji bodo prejeli na vsako delnico $5.75. Da se izogne dohodninskemu davku, kompanija že od leta 1910 pripisuje obresti od delnic h kapitalu in na ta način širi svoje podjetje.

Samomor radi brezposelnosti

San Francisco, Cal. — Leo Lemish se je te dni ustrelil v sobi nekega hotela. Zapustil je pismo, v katerem pravi, da so trije centi njegov edini kapital in da se je naveličal življenja, ker je moral vedno prosjačiti za delo, a dobiti ga ni mogel nikjer.

Železničarji dobili zvišanje mezde

Knoxville, Tenn. — Železniški klerki na Louisville & Nashville železnici so izvojevali dva centa povišja na uro.

Odraski delavci odšli na stavko

Stavka je sledila, ko se tri gledališča preložila pogodbo z godbeniki

Paterson, N. J. — (F. P.) — Odraski delavci in filmski operatorji so te dni odšli na stavko, ko so lastniki treh gledališč prelomili pogodbo z organiziranimi godbeniki.

Pogodba med godbeniki in lastniki gledališč poteče šele v novembru, slednji so par kratkomalo odslovili godbenike in uvedli zvočni film v svoja gledališča. Pogodba je uključevala med drugim, kadar nastanejo nesoglasja med lastniki gledališč in delavci in se ne morejo izravnati mirnim potom, da vsi puste delo in gredo na stavko.

Gledališča so se obrnila za pomoč k Independent Moving Picture operators, naj jim ta preskrbi stavkokaze. To organizacijo kontrolirajo podzemski karakterji iz mesta New York. Njena naloga je mešetariti v delavskih sporih in nabavljati stavkolomce gledališkim družbam. Odzvala se je tudi v tem slučaju in je poslala stavkokaze v Paterson.

Patersonska policija, ki postopa zelo nasilno proti nogavičarskim stavkarjem, nudi vso protekcijo stavkokazom in jih spremlja na delo in s dela, dočim aretira pikete pri Paterson Hosiery Co.

Prebivalstvo je na strani stavkujočih godbenikov in odraških delavcev in bojkotira gledališča. Dosedanji izgledi kažejo, da bodo stavkarji zmagoviti.

Izgredi brezposelnih v Pontiacu

Pontiac, Mich. — (F. P.) — Ko je policija v tem mestu skušala preprečiti pohod brezposelnih delavcev v mestno hišo, da tam predlože svoje zahteve, so se jim pridružili drugi mestni prebivalci in policija je ostala brezmočna napram ljudskemu valu.

Policaji so aretirali par voditeljev pohoda, ali množica jih je iztrgala iz njihovih rok. Šele ko je policijski komisar poslal vso policijsko silo na brezposelne, je ta razgnala množice, nakar so bile izvršene ponovne aretacije voditeljev brezposelnih delavcev. Aretirani so bili Philip Raymond, tajnik Auto Workers unije, George Powers, organizator unije in več drugih uradnikov unije avtnih delavcev. Policaji so močno pretepli Raymonda in moral je iskati zdravniške postrežbe v bolnišnici.

Nova znamka zračne pošte

Washington, D. C. — Poštni oddelek naznanja, da izide 10. februarja nova poštna znamka za zračno pošto, ki nadomesti sedanjo petcentno znamko. Nova znamka bo iste velikosti kot stara, bo pa purpurne barve in bo imela sliko globusa z razpetimi perotmi na obeh straneh.

Napredek delavske banke

St. Louis, Mo. — Telegraphers National Bank naznanja, da bodo njeni delničarji prejeli 6% dividende. Bančna institucija, ki je pod kontrolo železniške bratovščine, je bila ustanovljena l. 1923. V tem času se je izkazala potrebna naprava v korist delničarjev.

Turčija izključila tuje borzijane

Carigrad, 29. jan. — Turška vlada je odredila, da se imajo izključiti vsi inozemci s turške borze. Prizadetih je šest Grkov, trije Italijani, en Rumunec in en Francoz. Ostane samo 25 Turkov.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina: za Združene države (izven Chicaga) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta: za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta: za inozemstvo $8.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $8,00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:
PROSVETA
2657-59 South Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju, na primer (Dec. 31-29), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

188

Petsto besed zgodovine

Vest se glasi, da bivši predsednik Coolidge spiše besedilo zgodovine Združenih držav, ki se vklešе v skalnato steno v gorovju Black Hills v Južni Dakoti. Besedilo bo štelo 500 besed, s katerimi bodo povedane vse glavne epizode ameriške zgodovine. Vklesane črke v kamnu bodo merile čevelj dolžine in pet palcev globine. Geologi smatrajo, da besedilo lahko traja — s pogojem, da potres ali kaka druge katastrofa ne zdrobi ogromne skale — pol milijona let. Misel, da bodo zanamci čez 5000 stoletij čitali zgodovino Združenih držav, je marsikomu zelo prijetna.

Najstarejše, v kamen vklesane spise so do danes odkrili v Južni Ameriki. Nemški učenjaki sodijo, da so stari 10,000 do 14,000 let. Nihče še ne ve, kaj pomenijo, ker ni še nihče našel ključa, da bi mogel čitati tiste čačke. In če bi jih tudi razumeli, najbrž bi ne profitirali dosti. Egipčanski in sumeriški hieroglifi in klinopisi so veliko mlajši, 3000 do 8000 let, pa nam malo povedo o zgodovini svojih piscev, toliko več pa o bogovih. Babilonci in Egipčani so zapustili cele gore pravljic. Napisni spomeniki s Krete, ki še niso čitljivi, so vsekakor tudi religiozni. Siromaki so pa mislili, da pišejo čisto resnico!

Veliko, veliko prej kot preteče pol milijona let — mogoče bo zadostovalo eno stoletje — bo tudi Coolidgeva "zgodovina" na gorski skali dolgočasna pravljica, za katero se ne bo nihče zmenil. Saj še danes uče v šolah pripovedke namesto zgodovine; čitajte, najnovejši šolski tekst o svetovni vojni, ki je bila komaj pred dobrimi desetimi leti, pa boste čitali polovico fikcije. Čitajte oficielna besedila o ameriški civilni vojni: zbirka romanc in šunda! To je zgodovina. Avtoritativni zgodovinski spisi o revolucionarni vojni z Anglijo se čitajo kakor zgodbe polbogov in svetnikov.

Coolidge lahko pove s petsto besedami nekaj, kar danes imenujejo zgodovino in kar on hoče, da bi bila zgodovina, ali to ne bo zgodovina. Datumi in imena še niso zgodovina; citati iz oficielnih dokumentov tudi niso zgodovina; beleženje odločilnih bitk so le incidenti iz zgodovine.

Združene države še niso stare — komaj pet generacij — a njihova zgodovina prvih štirih generacij je večjidel že pozabljena. Kdo je kriv? Oni, ki se imenujejo zgodovinarji. Zgodovinarstvo je še danes poklic večine — brez malega vseh — ki se pečajo s tem poslom, ki zahteva, da pokažeš v čim lepši luči vladarje in gospodarje svoje dežele. Ti so vse, ljudstvo ni nič. Vse avtoritativne zgodovine, kar je bilo spisanih do danes, so zgodovine vladarjev in "boljših slojev", v katerih pa je več fikcije kot resnice. Zgodovinarji, ki pišejo "priznane" zgodovine, namenoma potvarjajo zgodovino.

Zgodovina bi morala beležiti samo dejstva iz življenja in razvoja ljudstev. Vsa dejstva, lepa in grda. Koliko imamo zabeleženih brez primesi neresnice? Jako malo. Ironično dejstvo je, da je treba čakati, da to ali ono ljudstvo prej izgine v zemljo, predno izkopljejo njegovo pravo zgodovino.

Dejstva, ki bi morda res zanimala bodoče rodove, iz dosedanjega poteka zgodovine Združenih držav, se lahko omenijo s sto besedami. V teh besedah bi bila povedana resnica.

Neki revijalni članekar se vprašuje, kako je mogoče, da se ameriški znanstveniki in oblastniki delajo slepe in gluhe vpričo humbuga, ki ga uganja katoliška cerkev. V mislih ima oni karneval na pokopališču v Massachusettsu. Ako bi kdo drugi počenjal kaj takega — tako piše — bi zdravstvene oblasti takoj planile po njem. To že presega vse meje zdrave pameti (common sense) in pri teh mejah mora nehati vsaka svoboda, tudi v imenu religije. Odkod tak strah ali rešpekt?

Mož bi lahko uganil. To ni rešpekt pred vero, temveč pred bogastvom, ki ga ima katoliška cerkev v Ameriki. Številčno predstavlja cerkev le eno šestino prebivalstva, ampak ekonomsko predstavlja milijarde dolarjev, ki pomenijo veliko moč v deželi, v kateri je dolar najvišji bog. Večina ameriških znanstvenikov in brez malega vsi oblastniki vidijo, da so križi iz zlata, ne iz prsti.

Glasovi iz naselbin

Obljube in ženske

Detroit, Mich. — Kakor po drugih mestih, tako se tudi v našem mestu Detroitu nahaja velika brezposelnost. Vsak dan se jim pridružijo nove mase, katere odpuščajo razni tovarnarji s tolažbo, da bodo poklicani, kadar jih bodo zopet potrebovali. Res, slabi časi so nastopili, akoravno so obljubovali ob predsedniških volitvah, da bode dela, kakor še nikoli poprej, ako bo izvoljen mr. Hoover predsednikom. Tukaj ga imate! Kaj je storil za delavce? Ničesar; in ni treba ničesar pričakovati. Sklical je imovite podjetnike na posvetovanje v Belo hišo, kako ukreniti, da se brezposelnost prepreči, saj tako so pisali razni angleški časopisi. Kaj je bilo sklenjeno, nihče ne ve. Toliko nam je pa znano, da je mr. Hoover potrdil, da se da $15,000,000 suhačem za usiljevanje prohibicije, katera se pa danes nahaja ravno tam, kakor je bila pred devetimi leti.

Ako bi se ta vsota razdelila med brezposelne in njih lačne družine, bi bilo ljudstvo hvaležno. Pretečeni teden so v našem mestu imeli suhači veliko zborovanje v hotelu Stadler, obhajali so desetletnico z velikim banketom. Udeležili so se iz vseh krajev Združenih držav; imeli so burno sejo, na kateri so razni govorniki zatrjevali strašanski napredek in da so že posušili polovico Amerike. Niso pa povedali, da je že padlo približno pet tisoč žrtev pod suhaškimi kroglami. V resnici lep napredek. To je svoboda! Kdo plačuje te ogromne stroške, da si rede trebuhe in žepe? Mi davkoplačevalci. Kdaj se vendar otresemo teh nepotrebnih pijavk?

Končno naj tudi omenim nekoliko o našem Slov. Nar. Domu na vzhodnji strani. Ker so delavske razmere pod ničlo, gre z vsako stvarjo kakor tudi z SND počasi. A naše neutrudljive žene in dekleta, oziroma Ženski odsek SND, ne miruje. Vedno so na delu; prirejajo vsakovrstne veselice, s katerimi so že naredile ogromno vsoto in izročile blagajni SND. V resnici jim gre vsa čast in hvala. Marsikateri vam bo hvaležen, kadar bo zavihrala slovenska trobojnica na zaželjenem domu.

V soboto 1. februarja bodo zopet priredile maškeradno veselico, katera se vrši v Hrvatskem domu na 1331 E. Kirby St. točno ob 6. uri zvečer. Kakor ponavadi, bodo dobile tri maske lepe dobitke in kakor so se izjavile, tako krasnih dobitkov še ni bilo razdeljenih, kakor bodo na tej veselici. Kaj bode za en spak, mi niso hotele povedati. Torej treba se bo požuriti, da ne pridemo prazni iz veselic domov. Kar se tiče kuhinje, vam je gotovo v spominu od prejšnjih prireditev. Postreglo se bo tudi občinstvu z dobrim dolenjskim, ki naredi vsakega židane in dobre volje. Za plesaželjne bo igral prvovrsten orkester. Vstopnina je 50c in za to malo vsoto se boste lahko veselili pozno v noč. Ker je čisti prebitek namenjen za SND, katerega vsi težko pričakujemo, je upati, da bo velika udeležba, na kar so uljudno vabljena vsa društva in posamezni rojaki, da se v mnogobrojnem številu udeleže te veselice.

Torej na svidenje v soboto dne 1. febr. v Hrvatskem domu.

A. Tuchler.

Brezposelnost in veselica

Collinwood, Ohio. — Ko čitam različna poročila in dopise rojakov iz različnih krajev Združenih držav, se mi nehote vrine misel, kje je ostala tista, po kapitalističnih listih toliko opevana Hooverjeva prosperiteta. Pri nas v Clevelandu nam je večini delavstva nepoznana, za kar pričajo na tisoče broječe trume brezposelnih delavcev, ki zaman hodijo od tovarne do tovarne ter prosijo dela. Ponavadi jih s par tolažilnimi besedami odslove, češ, "počakajte še par tednov, drugi mesec bo bolje." Zmiraj ena in ista povest, ki se ponavlja dan za dnem, od meseca do meseca.

Mase delavstva pa ponižno trpe in stradajo ter čakajo v trdnem upanju, ako se jih ne bodo usmilili kapitalisti, da jim bo že bog na kak način pomagal. Zopet smo torej za eno skušnjo bogatejši. Sedaj lahko vidimo, koliko so za nas vredne laskave obljube raznih kapitalističnih kandidatov, ko rabijo tvoj glas. Na nas samih je pa ležeče, če se bomo iz tega kaj naučili, kajti od kapitalistov ne moremo pričakovati nikakega izboljšanja delavskega položaja; to mora biti delo nas samih. Da pa to dosežemo, se moramo v prvi vrsti politično organizirati v organizacijah ali strankah, ki so v resnici delavske in ki se bore v prvih vrstah za boljšo bodočnost človeške družbe. Ena takih organizacij, ki zasluži zaupanja vsega delavstva, je gotovo socialistična stranka, kar je že neštetokrat dokazala. Dolžnost vsakega zavednega delavca je, da postane njen član.

Tukaj v Collinwoodu imamo klub št. 49, ki pa le nekam životari, ker je vse premalo zanimanja zanj od strani naših rojakov. Zatorej ste naprošeni vsi rojaki, ki simpatizirate s socialističnimi idejami, da pridete na klubove seje in postanete aktivni člani kluba in stranke. Seje kluba se vrše vsako prvo nedeljo v mesecu ob 9:30 dopoldne v prostorih SDD na Waterloo Rd. Da se zbudi med rojaki večje zanimanje za naš pokret, je klub št. 49 sklenil obdržavati dne 2. feb. ob sedmi uri zvečer svojo veselico s sledečim programom:

A) Predvajanje slik o Jugoslaviji—brata Mihaljević.

B) Nastop mladine:

1. Louis Kavšek—harmonikar;
2. Ida Modic—umetni ples;
3. F. Kadunc—harmonikar;
4. Vodnal trio — piano, violin, banjo;
5. Olga Godec, piano solo—"Pozdrav," "Gorenjski valček";

(Najboljši izmed njih, o katerih odloči občinstvo z aplavzom, dobijo nagrado.)

C) Miss Jeannette Sterle — sopran solospev;

D) Sestre Petrovich — Concert Polonaise—by H. Sengelman;

E) Mrs. Mary Ivanuš—alt solospev;

F) Mr. Louis Belle—tenor solo, spremlja na glasovir Miss Anica Erate;

G) Kvartet—Belle, Plut, Jančič, Lazar;

H) Kuplet — Anton Epich, Frank Mahne.

Po programu bo ples in prosta zabava v spodnji dvorani, kjer bo igrala dobra godba. Vstopnina za vse je samo 50c. Rojaki in rojakinje iz Collinwooda in drugih clevelandskih naselbin ste najuljudnejše vabljeni, da posetite to klubovo prireditev v kolikor mogoče večjem številu. Prepričan sem, da bodete deležni veliko užitka in zabave. Vstopnice že lahko v naprej dobite pri raznih sodrugih kluba. Torej vam kličem: Na svidenje dne 2. feb. v Slovenskem delavskem domu!

Louis Zgonik.

Jugoslovanski klub

Biwabik, Minn. — Biwabik Ameriški jugoslovanski klub št. 8 namerava biti zelo aktiven to leto. V kratkem prjčnemo z agitacijo za nove člane in jaz sem uverjen, ako delujemo skupno in pojasnimo Jugoslovanom v naši naselbini pomen Ameriške jugoslovanske zveze v Minnesoti, da bo to leto zelo malo naših rojakov v naši naselbini, ki bi ne postali člani našega kluba.

Zakaj bi se pa ne združili in skupno sodelovali za blagor našega naroda? Poglejmo druge narode, kako delujejo za svoj razvoj. Pri nas, zdi se mi, je pa ravno narobe. Namesto, da bi skupno sodelovali in pomagali eden drugemu do boljšega kruha, mu pa večkrat polena mečemo pod noge.

Poglejmo n. pr. Italijane. Zdaj nabirajo denar, da bodo postavili velik spomenik Kristofu Kolumbu. Ta spomenik bo stal na trati državne stolnice (State Capitol) v St. Paulu. To delajo naši sosedje samo zato, da bodo pridobili več kredita svojemu narodu. Kadarkoli zamorejo kaj dobrega storiti za svoj narod na javnem polju, tudi to store. Ali bi ne bilo dobro, da bi tudi mi posnemali v tem oziru naše sosede? Tudi mi bi lahko veliko dobrega storili za naš narod potom A. J. zveze. Torej na delo, rojaki. Naša zveza bi morala šteti do prihodnje konvencije v mesecu avgustu najmanj tri tisoč članov in članic.

Uradniki Biwabik AJZ kluba so sledeči:

Predsednik Matt R. Tometz; podpredsednik Gust. Filipcich; blagajnik Jakob Karish; tajnik John Zallar; nadzorni odbor: John Kralich, Luke Ribich in John Strukel jr.

John Zallar.

Odgovor na odgovor

Nokomis, Ill. — Ker mi iz Detroita 'bivši premogar' odgovarja na moj dopis, mu moram tudi nekoliko odgovoriti. On pravi, da je bil po Lewisovi mašini preganjan, kljub temu še vedno zagovarja UMW. To je slično poljubovanju palice, ki je padala na hrbet. Ime organizacije ne more nikomur nič prinesti; večjega pomena so voditelji. Najbolj so prizadeti tujezemski rudarji, ker nimajo na lokalnih sejah nobene besede. Ako se kateri oglasi, takoj Angleži zakriče: "Sit down!"

Strinjam se z dopisnikarjem iz Springfielda, ko pravi, da je stara unija polomljen koš. Želela bi, da bi bili rudarji organizirani v eni sami organizaciji. Potem bi bilo vsaj upanje, da bi prišli do svojih pravic. Tu v Nokomisu je zelo veliko brezposelnih. Nekateri so se podali v velika mesta, mnogi so pa še tukaj. Nekateri so brez dela že dve leti. Pozdravljam vse zavedne rudarje. Detroitski rudar naj bi se podpisal s polnim imenom.

Antonia Rak.

(Ker je vsaka stranka povedala svoje mnenje že dvakrat, naj se zadeva izvirajoča iz prvotnih dopisov smatra zaključenim, ker drugače se razvije v prerekanje. Vsak naj bo upravičen do svojega mnenja. Pozdrav! Uredništvo.)

Še o rudarskem sporu

Nokomis, Ill. — Naj omenim, da je dopis A. Rak, ki je bil priobčen 11. januarja v Prosveti, resničen in se strinjam z njim. Bivši rudar je mogoče že pozabil razmere v UMW. Če je res tako dobra, zakaj se pa voditelji tožarijo na sodnijah, kar delajo za rudarske žulje. V Nokomisu je bilo v zadnjih par letih vrženih na stotine rudarjev na cesto. Kako živé, se ne briga ne sodnik in ne voditelji. Če je bila stavka, ni nikdo dobil nobene podpore, ker je bilo še za voditelje premalo. UMW mu ne daje tudi nikakih pravic.

Ne rečem, da je ravno NMU najboljša. Dokler rudarji vlečejo vsak na svojo stran, ne more biti nobena unija dobra. Želim, da bi si vsi dudarji v kratkem podali roke v NMU, ki naj bi bila unija vsega delavstva. Morda bo kdo rekel, kaj se ženske vtikamo v to stvar. To delamo, ker smo tudi ženske močno prizadete. Ker se bivši rudar oglaša iz industrijskega mesta, vem, da ni imel mnogo koristi od stare unije.

Louiza Plahutnik.

Koncert gdč. Ropasove

Girard, Ohio. — Pod avspicijo Slovenskega doma priredi tukaj dne 8. marca ob osmi uri zvečer gdč. Zora Ropasova koncert z bogatim programom. Naša umetnica državnega gledališča v Ljubljani prihaja med nas iz rodne domovine. Našemu narodu hoče pokazati, da ni prišla sem na počitnice. Prišla je, da nam zapoje iz srca in iz svoje duše in nam poda tisti dragoceni biser naše lepe slovenske pesmi, katerega toliko pogrešamo. V Ameriki je nastopila na koncertih v New Yorku in v Collinwoodu z velikim uspehom. Obeta se nam krasen večer, ki ga bomo uživali v krogu naše umetnice.

Naša naselbina se pripravlja, da jo pozdravi kot smo pozdravili Šubeljna, Lovšetovo in Banovca. Ako imamo prostor za take prireditve, je naša dolžnost, da povabimo našo umetnico. Zatorej naselbine, povabite jo, dokler je še čas. Rojena je bila na Dolenjskem in uživa splošen ugled v domovini kot umetnica. Vabim rojake iz bližnjih naselbin, da posetite našo naselbino omenjeni večer in ne bo vam žal. Program bo objavljen pozneje. Predno končam, naj omenim, da priredi naša umetnica koncert v Warrenu dne 1. februarja. Na girardske rojake apeliram, da se udeležijo tega koncerta in poset nam bodo pozneje vrnili naši rojaki iz Warrena.—**John Dolcic.**

Sosedova veselica

Euclid, Ohio. — Pazno zasledujem dnevno časopisje, v katerem poračajo rojaki iz raznih naselbin o življenju, razvoju in napredku društev in drugih ustanov. Vse hiti in se giblje; pri priredbah imajo eni boljši program od drugega. Tudi pri nas ne držimo rok križem, akoravno ne slišite veliko poročil v javnosti iz naše male naselbine. Veselic in raznih zabav je tudi pri nas veliko, posebno sedaj v predpustnem času, ko se društva rada spominjajo veseljaka in šaljivca Kurenta.

Tudi naše društvo "Zavedni sosedje" št. 158 SNJP priredi veliko maskaradno veselico v SN domu, 20713 Recher Ave., dne 8. februarja. Pričetek ob sedmi uri zvečer. Tudi letos bo društvo izdalo veliko vsoto v svrho daril. Apeliram na vse društvene člane in občinstvo v splošnem, da posetijo našo veselico. V preteklosti smo imeli vedno veliko udeležbo in obilo zabave in upam, da bo to tudi na prihodnji veselici. Pričnimo novo življenje, staro naj ostane za nami. Tisti, ki je napovedal vojsko, namreč bojkot in voditi anarhijo v društvu, naj svojo energijo porabi za druge stvari, ne pa razdirati, kar ste vi gradili leta in leta. Na svidenje 8. februarja.

Matthew Debevec.

Poročilo zastopnika

Pittsburgh, Pa. — Ko sem zadnjič poročal, sem bil namenjen iti v Johnstown in okolico. Račun pa mi je prekrižalo slabo vreme. Načrt sem spremenil v toliko, da sem šel v Library, kjer sem obiskal naročnike, katerim je naročnina potekla. Ker sem imel več časa na razpolago, sem se od tam podal v Bridgeville. Pri Seliškarjevi družini sem izvedel, da so isti dan pokopali mojega dolgoletnega prijatelja Franka Ivančiča. Umrl je za pljučnico. Zapušča mlado, žalujočo soprogo in tri nedorasle otroke. Družini izrekam moje globoko sožalje.

Anton Zidanšek.

Veselica

Milwaukee, Wis. — Delavske razmere so tudi v Milwaukee zelo slabe, kakor po vsej Ameriki. Na društvenem polju se kljub temu vidi povoljen uspeh, bodisi glede pridobivanja novih članov ali pa glede prirejanja zabav. Članstvo društva "Balkan" št. 24 SSPZ je sklenilo na zadnji seji, da priredimo domačo zabavo v soboto dne 1. februarja zvečer. Vršila se bo v Tamšetovi dvorani na 3rd in National ave. Vstopnina za moške je $1, za ženske pa 50 centov. Postrežba v vseh ozirih izvrstna. Za udeležbo se vam že naprej zahvaljujemo.—**Odbor.**

Seja farmarske unije

Willard, Wis. — Prihodnji pondeljek zvečer dne 3. februarja se vrši redna seja lokalne farmarske unije št. 83, ki smo jo ustanovili pred par meseci. Postojanka je pridružena k Farmers Educational and Cooperative Union of America. Na sejo so vabljeni vsi člani in posebno še tisti farmarji, ki so obljubili, da se nam pridružijo. Urgiram vas, da to tudi storite.

Frank Hren.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Cleveland, O., ". . .X." — Pošljite svoj podpis.

Milwaukee, Wis., John Poklar. — Naslov se glasi: Slovenski tednik, Calle Espinoza 2335, Buenos Aires, Argentina, So. America.

Nekaj amerikanizmov iz Evrope in Amerike

Pariški mestni senat je sklenil, da je od 1. 1930. dalje prepovedana vsaka vožnja v notranjem mestu s konji. Še manj pa se smejo prikazati v mestu cize ali karole, ročni vozički vseh vrst.

* *

V deželi Kemal-paše so ljudje povečini muslimanske vere. Imajo svoje cerkve, imenovane mošeje, ki imajo velike vitke stolpe, imenovane minareti. S teh minaretov poziva vsak dan petkrat muslimanski duhovnik svoje vernike k molitvi.

Zdaj so začeli montirati po vseh minaretih ojačevalce-zvočnike, ki bodo avtomatično vsak dan petkrat pozivali glasno vernike k molitvi. Ubogi muezini (muslimanski duhovniki), ki bodo s tem ob kruh....

Kazalo bi vpeljati to tudi v katoliške cerkve. Te so pa vendarle prenazadnjaške, da bi se tako hitro posluževale modernih tehničnih iznajdb, kakor "zaostala" Turčija....

*

Risarska akademija v New Yorku je nagradila futuristično sliko Dickinsona z nagrado 500 dolarjev. Šele potem so spoznali, da visi slika — narobe. Spoznali so to po — okvirju....

*

Neki nemški inžinir v Essenu je hvala bogu iznašel zdaj poleg "spalnih vagonov" še "plesalni vagon". Ta vagon je tako ves v zmeteh, da ne bo čutiti prav nobenih sunkov od tračnic ne od ovinkov in bodo ljudje v njem prav lahko plesali tako kakor v dvorani. Vstop v vagon bo dovoljen vsakemu potniku.... Tako bodo ljudje lahko preplesali dolgo potovanja. Na strojevodjo in kurjača, ki tik pred njimi trpita ob kotlu, ne bodo mislili niti najmanj. Na kolodvoru bodo kupovali karte za brzovlake in se veselili plesa.

*

V budimpeštanski kavarni prodaja neki Kitajec razne stvari kot pristno kitajske domače izdelke: vaze iz porcelana, korale, kipe Budhe i. t. d. Svojo robo hvali in ponuja z besedami: "Nikar ne zamudite ugodne prilike. Jaz moram nocoj razprodati, ker se moram jutri takoj vrniti v domovino. Tam so me namreč proglasili za generala."

*

"Temesvari Hirlap", časopis ogrskega mesta Temesvar, priobčuje povsem resno to-le notico:

"Vsak petek od 13. do 18. ure prisostvujejo lahko telesnemu mučenju jetnic v sobi št. 24 v pritličju ženske jetnišnice Temesvara osebe ženskega spola, ki so dovršile 16. leto in ki jim ravnatelj jetnišnice izda dovolilnico, kakor tudi zdravnice, ki so meščanke Temesvara."

To vest priobčuje časopis javno. To kaže, kaj je Madžarska....

*

Pred tedni sta se v Fort Worthu v Texasu poročila dva človeka, dva mlada človeka, ki se nikdar še nista videla poprej. Seznanila in dovorila sta se po telefonu potom neke agencije. Ko ju je duhovnik poročil, se je mladi mož odpravil na 2000 milj dolgo pot do svoje mlade žene. Spotoma pa je zvedel toliko slabega o ženi, da je — dospevši v njeno mesto — stopil k telefonu ter po telefonu vložil tožbo za ločitev. Potem je pozvonil še enkrat ter poklical ženitveni biro v New Yorku, da bi spet..... i. t. d.

*

Neki nemški časopis poroča o več amerikanizmih. Naj jih objavimo. Če že niso resnični, so pa precej dobro izmišljeni.

V New Yorku so pred tedni aretirali 82-letnega berača ter ugotovili, da je lastnik mnogih palač in da ima na treh raznih bankah vloženo skupno 100.000 dolarjev. Vse to si je priberačil v 76 letih....

Druga: V Chicagu so dokazali možu, ki se je hrom rodil, a se je že 10 let izdajal za vojnega invalida, da zasluži dnevno 500 dolarjev, in to same miloščine ...

Tretja: V Philadelphiji so aretirali neko žensko, katere specijaliteta je bila, izposojati si od mladih mater kričave otroke ter se z njimi postavljati po cestah ter jokati: Usmilite se revne matere, nima kaj dati lačnemu otroku." In tako je baje zaslužila na dan do 100 dolarjev....

(Dalje na 3. strani.)

Ameriško življenje

82.

Če je treba aretirati lepo dekle . . .

Policaj Joseph Finn ne pozabi zlepa onega dneva, ko je hotel aretirati mladenko, ki je privozila v avtu po Michigan aveniji in meni nič tebi nič pognala mimo signala, ki je svetil "Stoj!" Finn je skočil k njej z gesto, da mora ustaviti avto.

"Vi me že ne boste aretirali, jaz sem učiteljica, you see," se je odrezala in pognala kolikor je mogla v gneči. Policaj je skočil na stopnico njenega avta in oddrvela sta dalje. Finn jo je lepo prosil, naj obrne v nasprotno smer, ker mora z njim, ni pomoči. Zaman. Avto je šel dalje. Tedaj je policaj zgrabil za krmilo in obrnil vozilo v drugo ulico.

"Policija, policija!" je zavreščala ženska na vse grlo. Finn jo je začel galantno poduševati, da je on policaj, zato pa ima uniformo. Nič ni pomagalo. Ona je hotela druge, boljše policaje. Res je prišel mimo patrolni avto in cela tolpa policistov se je vrgla na upornico. Po dolgem času so jo komaj pregovorili, da se je pustila aretirati. Na postaji je rekla, da se piše Victoria Vascha in stara je 21 let.

Preganjanje čarovnic pred stoletji

Prvi začetki preganjaj. — Kaj so smatrali za zločin. — Sodno postopanje. — O mučilnici in mukah. — Obsodba. — Smrt na grmadi

To poglavje bi spadalo prav za prav v zgodovino cerkve, zakaj brez nje in njene vere ne bi prišlo do preganjanja raznih izmišljenih čarovnic. Verski fanatizem je vzrok vseh teh krvavih zločinov in mučenja, verski fanatizem, ki je povzročil, da so ljudje mislili, da vse slabo prihaja od hudiča in njegovih služabnic - čarovnic, dobro pa prihaja le od boga. In če je kje kaj slabega, je temu kriv zli duh, ki ima svoje pomočnike v čarovnicah. Pa so planili po čarovnicah, ki niso bile čarovnice, ter jih mučili in ubijali ter sodili. Čim pa je začel prevladovati svobodmiselni duh, je s tem preganjanjem prenehalo.

Dobro pa je in zanimivo, brati poročila, kako so iskali in odkrivali čarovnice, kako so jih sodili in obsodili ter kaznovali. O tem poročajo stari arhivi raznih gradov in oblasti. Ta poročila o preganjanju čarovnic na slovenskem ozemlju priobčuje dr. Travner v ljubljanskem Življenju in svetu, zato o tem ne bomo poročali. Pač pa bomo opisali to na primerih iz preganjanja čarovnic v Zagrebu, oziroma na Hrvatskem sploh, kakor je to napisal zagrebški mestni tajnik Branko Šeringer.

O preganjanju čarovnic

na Hrvatskem imamo prva poročila iz XIV. stoletja. Prvotno so čarovnice po dokazani krivdi enostavno sežigali, v kolikor niso dokazale svoje nedolžnosti s 6, 12 in celo 25 zaprisežnimi pričami. O kakem mučenju ali torturah ni bilo sledu. — Šele ko je na zahtevo nemških inkvizitorjev izšla tako zvana Bulla Innocenta VIII. in ko je pet let na to v zvezi z bullo izšlo v Kölnu zloglasno delo "Malleus maleficarum", na podlagi katerih so se pričele razprave proti čarovnicam in mučenja — šele detaj se je to mučenje priselilo tudi na hrvatske in slovenske pokrajine. Ta preganjanja so postajala od leta do leta večja in hujša, ker so čarovnice spravljali v zvezo s hudičem, ki daje svojim služabnicam nadnaravno moč.

Kazniva dejanja čarovnic

so preganalci risali tako-le: Če naj bi kdo umrl, so mu "zavdale" s tem, da so napravile klin iz glogovine, ga segrele na ognju, ga pred hišnim pragom zabile v zemljo ter ga obračale, dokler niso krog njega naredile jamice kakor lijak. V lijak so vlivale kravje mleko, nakar so segrele železne palice ter jih razbeljene vtikale v mleko ter pri tem izgovarjale čarovniške besede: "Zdaj smo storile, kar smo mislile." Radi vsega tega je človek, ki mu je bilo to namenjeno, kmalu umrl. Vse to so si večinoma inkvizitorji izmislili sami.

Ali: namazale so nož s svinjsko mastjo, z medom in smolo ter ga nekam zasadile. Človek, ki mu je bilo to namenjeno, je ali umrl ali nevarno zbolel.

Tudi

ljubezenske pijače in čarovnije

so znale te ženske. Lahko so zanetile sovraštvo med možem in ženo ali pa narobe, vžgati ljubezen med dvema sovražnima zakoncema. Tako so se obračale žene, katerih možje jih niso ljubili, na čarovnice, naj jim dajo čudodelne pijače, da priklenejo moža nase. Čarovnice so jim dajale neko travo in yodo v lončku. S tem mazilom so morale sebi mazati prsi in lica, možu pa dajati v jed. Obenem pa so takim ženam dajale pasjo in mačjo kri, da so z njo škropile pot, po kateri hodi njihov mož k ljubici, da zaneti s tem sovraštvo med njima.

A ne le to, tudi druge, precej nedolžne stvari so zadostovale, da so smatrali nekatere osebe za čarodelne. Tako je bilo dovolj, da je kaka ženska zaklela

"Da bi ti hudič srce požrl"

ali: "Da te križem šentaj" itd. — pa da te radi tega obtožijo in kaznujejo z mukami ali celo s smrtjo. Proti takim kletvinam je zagrebška mestna uprava izdala 21. julija 1641. posebno zakonsko določbo, ki nalaga oblastem, da nastopa proti takim "psovačem" kakor proti čarovnicam.

Ljudstvo pa je bilo tedaj strašno "boguvdano", verovalo je celo v hudiča, bolj kakor v boga, pa je bilo treba le majhnega suma in že si bil proglašen za coprnika. Takih primerov je bilo mnogo in mnogo so pretrpele razne ženske po nedolžnem baš radi tega verskega fanatizma.

Nekoliko primerov:

Če je kaka ženska rekla o obolelem sosedu, da zanj ni več zdravila in da bo brškone umrl — ter je sosed res umrl, je bil to zadosten dokaz, da je ženska čarovnica.

Če je katera govorila sosedom, naj ne hodijo na polje, češ da se bliža nevihta z točo, pa je nato toča z nevihto res prišla — je bil to dokaz, da je bila taista čarovnica.

Če je kak otrok v spanju v sanjah imenoval ime kake ženske in se je pri tem zvijal in krčil — je bil to znak, da je dotična ženska čarovnica, ki se je napravila nevidno in muči njenega otroka. Iz tega je sledila ali ovadba ali sovraštvo med sosedi, sovraštvo med vasmi, med sorodniki.

Če je ponoči ropotalo po podstrešju, če ni dajala krava mleka ali pa če je bilo mleko kalno, če je silila iz staje ali zmečkala teleta, če so kokoši prenehale nositi jajca — takoj so sumničili in obdolžili katero, da je čarovnica in da je ona to storila.

Imamo primer, ko je lastni sin razglasil o materi, da je čarovnica, in to le zato, ker ga je mati zalotila pri tatvini. Sin jo je razglasil za čarovnico in mati je bila mučena.

Celo primer, da si je katera ženska zlomila nogo, so smatrali za dokaz, da je čarovnica. Zakaj razložili so: letala je s čarovnicami po zraku, jahaje na metli, ter si je pri tem zlomila nogo itd.

Kako se je vršilo postopanje

Na Hrvatskem so bili upravičeni nastopati proti čarovnicam vsa svobodna mesta, plemiči, veleposestniki, graščaki in vsi oni plemiči, ki so imeli tako zvano "ius gladii", to je "pravico meča", na temelju katere so smeli na svojih posestvih postaviti vešala ter obešati nanje tatove, razbojnike in druge grešnike, ki jih je smatral plemič za krive. Smeli so jih zapirati obsojati in obešati, mučiti s kolom, sežigati, odsekati jim glave in mučiti z raznimi drugimi kaznimi. Z zakonom 1609. so smeli celo navadni državljani prijemati čarovnice ter jih izročati pristojnim plemičem, da jih kaznujejo.

Za osebo, o kateri je bilo javno mnenje, da je čarovnica, ni bilo treba nobene ovadbe, ker je veljalo javno mnenje za veljavno in zadostno. Proti čarovnicam pa, ki so bile ovadene kot čarovnice, pa so vodili preiskavo. To preiskavo je vodil povsod odbornik mestne občine ali mali sodnik vaške občine.

Obtožnica se je glasila tako-le:

Ker je obtoženka šla preko božjega in ljudskega straha ter je ne ozirajoč se na strogost državnih zakonov prostovoljno in nalašč sklenila pogodbo s hudičem in se družila z drugimi čarovnicami ter povzročevala mnogo škode s svojim čarodejstvom in dejanji ljudem, polju, travnikom, gozdovom, blagu, živini in ostalim bitjem, delala točo in povzročala razne uime, in je — kar je najstrašnejšo in najgrše, spolno občevala s hudičem, ker je zatajila bogu dolžno vero in storila mnogo protizakonitih dejanj, ne boječ se zakona ne kazni, prosim, da pokličete obtoženko v najkrajšem času pred sodišče, ki naj prejšče njene zločine in odkrije sodelavke. Če ne bo izlepa priznala, naj jo mučijo, a potem naj jo v opomin drugim sežgo na grmadi.

Po tej ovadbi so oblasti takoj zgrabile obdolženko ter jo tirale pred sodnika. Iti pa tedaj pred sodišče, ko je bil čas cele vstaje proti čarovnicam, je pomenilo isto, kot iti v smrt. Če niso hotele obdolženke priznati zločinov, so jih v to prisilili s silnim mučenjem ter so tako priznale vse, kar so hoteli. Mestni senator je čarovnice zaslševal ter jih oddajal sodniku s pripombo, naj jo mučijo, da bo vse priznala. Sodnik je slušal, določil dva ali več mož, ki so obtoženko mučili ter njene izjave sredi muk zabeleževali ter ta zapisnik izročili sodniku, ki je potem sodil in obsodil.

(Konec prihodnjič.)

PRIMORSKE NOVICE

V tržaškem pristanišču je bilo lansko leto skupnega prometa 54,299,557 kvintalov napram 51,990.299 v prejšnjem letu. Torej je narastka 2,30.258 kvintalov. Promet je naraščal do zadnjega četrtletja. V tem pa je padel za 1,426.802 kvintala pod promet v odgovarjajoči dobi 1928.

Odbor udruženja goriških kombatentov je imel sejo, na kateri so razpravljali zopet o bonifikaciji nekaterih con v deželi in o pridobitvi kmetijskih gospodarjev s strani "Opere Nazionale Combattenti". Organizacija bivših bojevnikov izvršuje po raznih provincah "zemljiščno odrešenje", kakor se izražajo fašistični voditelji. Po zakonu ima pravico zahtevati, da pridejo v njeno posest nepremičnine, naj pripadajo komurkoli, kadar so podvržene obveznosti bonifikacije ali ako so potrebne za gradbo kmetskih del. Akcija pomeni za nove province kolonizacijo italijanskega življa med narodnimi manjšinami. Na seji odbora goriških kombatentov je poročal predsednik Locajono, da bo mogoče ta z gospodarske in politične strani tako važen problem v kratkem za kombatente ugodno rešiti.

Med zmagovalce v žitni bitki so razdelili nagrade in kolajne v božičnih dneh in sicer v goriški pokrajini 17.500 lir, v tržaški 22.300 in v istraki 18.100.

V Gorici je razdelil pred božičem župan Jurij Bombi(g) po 250 lir 26 družinskim očetom, ki imajo po pet otrok.

Vse kmečke hranilnice tržaške pokrajine preidejo pod pokrajinski urad državne zveze hranilnic. V Nabrežini je nastal enoten zavod iz štirih hranilnic. Slične združitve se izvrše tudi pri ostalih denarnih zavodih na tržaškem Krasu.

V Gorici je umrl znani lekarnar g. Anton Pontoni. Andreja Komavca je pri Starem selu povozil do smrti neki avto iz Bovca. V Rihemberku je umrl 68-letni gospodar Josip Birsa. V Selu so pokopali 74-letno Ernestino Maitijevo iz stare plemiške rodbine. V Srpenici je umrl Josip Žagar, trgovec in posestnik.

40letni gluhonemi Anton Likar se je vračal zvečer s Planine v Šturje. Šel je po bližnjici mimo strelnega skladišča. Vojak je na straži zaklical, da naj se ustavi. Gluhonemi Likar ga seveda ni slišal, vojak je ustrelil in Likar se je zgrudil mrtev, zadet v glavo.

V Nabrežini je umrl v starosti 75 let g. Anton Kolar, upokojeni železniški skladiščnik. Ko je bil njegov sin Milan, ki je sedaj sodnik, dobrovoljec na solunski fronti, so avstrijske oblasti preganjale pokojnika, dvakrat so ga izgnali iz Nabrežine in že je bilo določeno, da bo interniran v Lipnici, pa je nastopilo premirje. Kolar je imel jako lep pogreb. Blag mu spomin!

Italijani izkoriščajo idrijski rudnik vse bolj, kakor se je to godilo pod prejšnjim režimom. Pa tudi po okolici iščejo srebrne žile. Inženiri se trudijo posebno okoli Srednje Kanomlje in v bližini Hladnikovega mosta kopljejo rudarji že tri leta. Sedaj upajo z vrtalnimi stroji priti do rude. Mislijo namreč, da je zemlja med Idrijo in Kanomljo silno bogata na rudi.

Na goriški trg prihaja iz inozemstva vedno več naročil za zelenjavo, ki gre na vsa tržišča v Avstriji in v Jugoslaviji. Rdečega radiča pride dnevno na trg do 50 kvintalov in dobijo kmetovalci zanj 8 do 12 tisoč lir.

Življenski roman iznajditelja dinamita

Izredno čuden je bil življenski roman Alfreda Nobela, kralja dinamita in ustanovitelja mirovne nagrade. Genialni mož je hrepenel vse življenje po ljubezni in miru, toda usoda je hotela, da je trpel ta večkratni milijonar vse svoje žive dni na nesrečni ljubezni. Bil je idealist, ki je sovražil vojno, čeprav je bil neizmerno bogat tvorničar dinamita.

Alfred Nobel se je rodil 21. oktobra 1833 v Stockholmu. Njegov oče Emanuel Nobel je bil švedski inženir. Kmalu po Alfredovem rojstvu je odpotoval v Petrograd, kjer je na povabilo ruske vlade zgradil tovarno za orožje. Alfred je bil star jedva sedemnajst let, ko ga je oče poslal v Ameriko, da konča tam svoje inženirske študije. Za krimske vojne se je vrnil v Rusijo, torej v času, ko je bila tovarna njegovega očeta prava zakladnica zlata. Po vojni se je preselil nazaj na Švedsko, kjer je pričel proučavati problem eksplozivnih snovi.

1861 je priglasil patent za izdelavo "neopasnega nitroglicerina", par tednov nato pa je strašna eksplozija uničila njegovo tovarno. Več delavcev in njegov brat je izgubilo življenje. Javnost je bila razarjena in švedska vlada je prepovedala Nobelu zgradbo nove tovarne v bližini Stockholma. Ker tudi pokrajinske oblasti niso dovolile zidave tovarne in ker ni mogel dobiti Nobel nikjer zemljišča za svojo tovarno, si je uredil svoj laboratorij na ladji sredi Malarskega jezera.

1867 so dosegla njegova raziskovanja višek v iznajdbi dinamita. Praktična vrednost njegove iznajdbe je bila dokazana in končno je dobil dovoljenje, da sme zgraditi novo tovarno.

Nove krvave katastrofe so ga ponovno obsovražile v javnosti. Neki Nemec je naložil v svoj kovčeg par kilogramov nove eksplozivne snovi ter se naselil z njim v nekem newyorškem hotelu. Kovčeg je eksplodiral in porušil tri hiše. Potem se je vžgalo par stotov dinamita na neki ladji in sedem in štirideset ljudi je izgubilo življenje. Kmalu nato je zahteval dinamit štirideset žrtev v San Franciscu. Prva tovarna dinamita v Nemčiji je zletela v zrak.

Odjemalci niso hoteli več kupovati pri Nobelu. Ladje niso smele prevažati njegovih tovorov. Odpeljal se je v Ameriko, da bi tam likvidiral svoje afere, pa je le z največjo težavo našel hotel, kjer je mogel prenočiti. Kljub vsemu pa je polagoma premagal vse ovire, izpopolnil izdelavo dinamita, zgradil celo vrsto novih tovarn in jih končno združil v trust.

Pozneje je iznašel še močnejše eksplozive snovi: balistit in kordit. 1880 je odkril brezdimni smodnik in prodal svoj patent Nemčiji.

Od tridesetega pa do pet in tridesetega leta je bil zaljuben v neko mlado damo. Nesrečne okoliščine so ga ločile od nje, vendar je ni nikoli pozabil. Vse življenje je ostal samec. Skušal se je premagati z obilnim delom ter je v potovanju iskal pozabe.

"Jaz sem državljan vsega sveta. Kjer delam, tam je moja domovina", je rekel. Osemnajst let je najrajši živel v Parizu in San Remu, toda vedno se je čutil osamljenega.

1876 je priobčil v nekem dunajskem listu tale oglas: "Ne več mlad mož, bivajoč v Parizu, išče damo iste starosti z znanjem jezikov za tajnico in domačico." Tako se je seznanil s konteso Kinsky in jo angažiral. Povedal ji je svojo željo: da bi mogel iznajti tako strašno eksplozivno snov, ki bi onemogočila vsako vojno. Kinsky se je pozneje poročila z baronom Suttnerjem in napisala znano knjigo "Položite orožje!" Alfred Nobel je podpiral s svojim denarjem njena pacifistična stremljenja. Večkrat ji je rekel z grenkim nasmehom, da stori s svojimi tovarnami več za mir nego vsi kongresi in knjige. "Tisti dan, ko se bosta mogli dve armadi medsebojno popolnoma uničiti, se bodo prestrašeni narodi takoj odločili za razorožitev," je pisal v enem svojih pisem.

Vse svoje premoženje — 62 miljonov zlatih frankov — je zapustil stockholmski akademiji, da more letno razdeliti pet nagrad: tri za najboljše iznajdbe v področju kemije, fizike in medicine; eno za najboljše literarno delo in zadnjo za onega, ki je delal za mir in za splošno razorožitev.

Alfred Nobel je umrl 1901. Pet let po njegovi smrti so bile razdeljene prve Nobelove nagrade, ki so jih dobili fizik Roentgen, kemik Hoff in profesor Bering. Prudhomme je dobil literarno nagrado, Henry Dunan, ustanovitelj mednarodnega Rdečega križa, pa je dobil skupno s Fr. Passyem mirovno nagrado.

("Ž. in S.")

RAZNE VESTI

Stavbinski delavci se vrnili na delo

Chicago. — Enodnevna stavka stavbinskih delavcev, uposlenih pri gradnji Board of Trade poslopja, je bila dovolj, da so podjetniki odslovili neunijske pokladalce parnih cevi. Pogodba določa, da mora biti poslopje zgrajeno do 1. aprila; podjetniki so bili v strahu, da delo ne bo končano v tem času, ako ne ugode zahtevi unijskih stavbenikov, zato so hitro sprejeli njihove pogoje in odslovili neunijske delavce.

Nemška opera v Chicagu

Chicago. — V soboto se zaključi sezona čikaške opere in operni ansambel odide na gostovanje po deželi, najprvo v Boston. Prihodnjo nedeljo pa pride v Chicago nemška operna družba naravnost iz Berlina, ki bo gostovala v starem opernem gledališču Auditoriumu osem dni. Peli bodo Wagnerjeve opere. Kasneje se nam obeta tudi ruska opera.

Petcentno gledališče!

New York. — Na Broadwayu so odprli filmski teater s petcentno vstopnino in ljudstva se kar tare pred gledališčem. Policija mora razganjati ljudi, ki hočejo porušiti stavbo, tako velik je naval.

Rudar ubit pri delu

Johnston City, Ill. — George Leslie Hill, 27letni rudar, je bil ubit v premogovniku, ko je zašel med dva vozička, ki sta ga pritisnila ob steno in zmečkala.

Rudar zapušča vdovo in dva otroka.

Krojaška stavka v Torontu

Toronto, Ont. — Več kot 1200 krojaških delavcev, ki izdelujejo ženske obleke, je zastaykalo v sporu z delodajalci radi mezde in delovnih pogojev.

NEKAJ AMERIKANIZMOV IZ EVROPE IN AMERIKE

(Nadaljevanje z 2. strani.)

Četrta: Niso pa le berači, ki beračijo, marveč dobijo se v Ameriki tudi bogataši, ki beračijo iz spleena. Tako so v SanFranciscu aretirali nekega starca ter ga nato predali v ubožnico. Starec pa je napisal prošnjo na vodatvo ubožnice: "Kot vaš dobrotnik si usojam zaprositi vas...." Najprej so se čudili in smejali, a kmalu so morali sami priznati, da je ta berač res velik bogataš Mr. Brown, večkratni milijonar. Šel je beračit radi tega, ker ga drugega na svetu nič več ne mika. To mu je delalo še edino veselje....

J. K. Meyer in njegova soproga. Pred poroko sta se sporazumela, da se smeta brez ovir razporočiti, ako se jima ne rodi otrok v dveh letih.

Ilja Erenburg:

"BOŠ"

Blizu Gerbeviera je v pritlični hiši živel star posestnik. V avgustu štirinajstega leta so prišli k njemu trije Nemci; hoteli so ga ustreliti, pa se jim je zasmilil in vzeli so le eno kravo ter zlato uro. Žano, starejšo hčer, so pa vlekli s seboj na skedenj. Potem so odšli.

Spočetka so vsi v obupu plakali, pozneje pa so jeli premišljevati, ali ne bi bilo dobro povedati in objaviti? Iz Žane ni bilo mogoče spraviti niti besede. Hodila je okoli kakor senca. Le nekoč, ko so skozi vas peljali nemške ujetnike, se je pričela v strahu biti po glavi in kričala:

"Nočem!... Peljite jih proč!"

Potem so jo videli sosedje; sočuvstvovali so z njo in dajali dobre svete:

"V Gerbevieru bo bacia vse napravila!"

Župan je prinesel "Petit Parisien" in radostno razglasil:

"Po zakonu ji ni treba roditi "boša"!"

Žana pa ni poslušala niti očeta niti župana; tudi k zdravniku "po zakonu" in k babici ni šla. Prosili so jo, naj reši svojo čast, in ji grozili s prekletstvom.

"Mar hočeš razploditi te "bošev-ske" lopove?"

Molčala je, v maju pa je rodila dete. Sosedje so znova vzdihovali in sočustvovali.

"Oddajte ga v vzgajališče! Vendar ne boste redili takega naslednika! "Boš!"

Potem niso več prihajali, le še včasi so Žanini sorodniki slišali za seboj običajno psovko in stare mamice so se na pragovih spogledovale, kadar je kdo izmed njih šel mimo.

Doma je bilo tiho in strašno. Nihče ni hotel pogledati malega "boša"; stari oče se je namrdnil, kadar je dete pričelo vekati; Žana pa je bojazljivo stiskala k sebi zaničevano, milo telesce. Končno pa tudi starec ni mogel več strpeti:

"Spravi od hiše to sramoto! Slišiš? Še danes jo odnesi, ali pa izgini z njo vred!"

Ničesar ni odgovorila. Vzela je svojih sto frankov in ogrlico, katero ji je bila podarila rajna babica, ter odpotovala v Nancy, odtod pa v Pariz. Tam je stopila v "Društvo za pomoč beguncem iz Lotaringije." Dali so ji delo — šivala je vojaške srajce. Za eno — pet sousov.

Žana se je mučila v podstrešni sobici, njen "boš" je bil pa le pri njej. Med pestovanjem ga je vedno klicala "mon petit boche" in ta psovka je bila v njenih ustih polna neizrekljive nežnosti. Njen mali "boš" je imel sinje oči in svetle lase. Postajal je tipičen "boš", kakor kak Karl ali Friedrick.

Minuli teden se je Žana pogovarjala o njem s svojo gospodinjo, staro in dobro ženico.

"Ko bi vedela, kdo izmed onih treh je njegov oče!... Kako so bili odurni!..., Vendar, zdi se mi, da vkljub temu ljubim očeta mojega malega "boša"..."

(Iz ruščine B. Z.)

Pri zobnem zdravniku

— To je pa res čudno, vi se zvijate od smeha, ko vam izdiram kočnik! Kaj vas nič ne boli? — —

Vi se kar naprej smejete, da imate že vse solzne oči. Ali veste, da vam bom moral še en kočnik izdreti? Kaj vas res nič ne boli?

— Oj, in še kako! Ampak pomislil sem na ženo, ki čaka zunaj. Njej boste morali štiri zobe izdreti!

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

NOVI PARNIK "PARIS" IN MAURICE TILLIER

Ta ogromni parnik Francoske črte, je odplul iz Havre proti New Yorku dne 15. januarja ter odplul iz New Yorka proti Havre 24. januarja. Tekom zadnjih štirih mesecev so ga popolnoma izpremenili ter je vsled tega smatrati njegovo potovanje za "deviško" potovanje.

Ker so na parniku vsepovsod razpostavljeni mikrofoni, bo mogoče potniku, naj se nahaja kjerkoli na parniku, slišati godbo, koncerte, naznanila, vremenske napovedi in razne druge zanimivosti.

Na krovu parnika, so vsi moderni inštrumenti, kar jih pozna paroplovba ter so namenjeni varnosti potnikov.

Potniki, ki so se že vozili s tem parnikom, se bodo čudili novostim, novim kopalnicam s tekočo vodo td. Kuhinja je neprekosljiva.

Upravni ravnatelj Francoske družbe Mr. Maurice Tillier, ki je bil ravnoka imenovan vitezom Častne legije, je na krovu ter se bo vrnil z istim parnikom.

Sir Arthur Conan Doyle:

IZGUBLJENI SVET

(THE LOST WORLD) Roman

"To, kar je najbolj naravno, in sicer, da so v resnici take živali na svetu. Slikar je samo posnel, kar je videl."

Izbruhnil bi kar v smeh, če ne bi pomislil, da se bom potem zopet lahko skotalil vzdolž hodnika in po stopnicah ven.

"Nedvomno," sem rekel, "nedvomno," kakor se mora navadno pritrjevati umobolnemu. "Odkrito povedano," sem dodal, "ne vem samo, kaj bi mislil o tej drobni človeški postavici. Če bi bil to Indijanec, bi ga lahko smatrali za dokaz, da biva v Južni Ameriki nekak pritlikav narodič. Toda zdi se mi, da je to Evropec v slamniku."

Profesor je zapihal kakor besen vol. "To pa je že res preveč, gospod!" je rekel. "Neverjetno, kake vidike mi odpirate. Omehčanje možganov! Duševna omejenost! Človek bi se kar za glavo prijel!"

Presmešen je bil, da bi se radi tega jezil. Čemu bi se sploh po nepotrebnem napenjal! Če bi hotel sploh biti hud na profesorja, ne bi nikoli prišel iz jeze: toliok povodov za njo je neprestano nudil. Radi tega sem se le utrujeno nasmehnil. "Čudno se mi je zdelo, da je ta človek tako droben."

"Poglejte sem!" je zaklical, se sklonil nad sliko in v njo upri kakor klobaso debel, kocinast prst. "Ali vidite te rastline za živaljo? Najbrž mislite, da je to regrat ali nemara karfijola, kaj? No, gospod, v resnici pa je to stara bela palma, ki postane 50 do 60 čevljev visoka. Mar ne vidite, da je človek namenoma upodobljen na sliki? Seveda se ni mogel slikar osebno postaviti pred strašilo in ga risati, ne da bi tvegal življenje. Narisal je sebe samega šele pozneje, da izrazi razmerje med eno in drugo velikostjo. Bil je, recimo nekako čez pet čevljev visok, Drevo je vsaj desetkrat višje. Kaj torej sledi odtod?"

"Oče nebeški!" sem vzkliknil. "Mislite torej, da je bila to pošast . . . saj bi bil potem še kolodvor v Charing Crossu komaj zadosti velik kot brlog za tako velikansko zverino!"

"Brez pretiravanja lahko smatramo, da je to popolnoma dorastla, dobro razvita žival," je pripomnil zadovoljno profesor.

"A vendar ne smemo na glavo postaviti celokupne človeške izkušnje radi edine samcate risbe . . . (obrnil sem med tem nahitro naslednje liste in se prepričal, da ni v zvezku ničesar več) . . . edine samcate risbe nekega amerikanskega potujočega slikarja, ki jo je morebiti ustvaril pod vplivom hašiša, v mrzlici ali zgolj zato, da zadosti lastni čudni domišljiji. Kot znanstvenik ne morete braniti slične domneve."

Namesto odgovora je potegnil profesor neko knjigo s police.

"Tukaj imate sijajno razpravo mojega nadarjenega prijatelja Ray Lankestera!" je rekel. "V njej je neka, za vas vsekakor zanimiva slika. Aha, jo že imam. Zraven je zapisano: 'Približna zunanjost stegosaura iz Jurske dobe.' Zadnja noga sama je pri njem dvakrat daljša kakor odrasel človek. No, kaj porečete k temu?"

Ponudil mi je odprto knjigo. Osupnil sem, ko sem zagledal sliko. Ta umetno sestavljena žival iz davno pretečenih časov je nedvomno kazala veliko sličnost z risbo nepoznanega Amerikanca.

"To je res zanimivo," sem rekel.

"Ali še vendar nočete priznati, da to odloča vprašanje?"

"Sliki se res nedvomno strinjata, ali Amerikanec je lahko videl slično sliko pa jo ohranil v spominu. To bi se prav lahko dogodilo človeku v pijanski blaznosti."

"No, dobro," je rekel profesor prijazno. "Naj pri tem ostane. Zdaj pa poglejte, prosim to kost." Ponudil mi je kost, ki je bila, kakor je poprej omenil, med zapuščino rajnega Amerikanca. Merila je kakih šest palcev in je bila debelejša od mojega palca. Na enem koncu se je še poznal ostanek posušenega hrustanca.

"Kateri izmed nam poznanih živali pripada ta kost" je vprašal profesor.

Pazno sem jo ogledal in poizkušal oživiti spomin na nekatere napolzabljene podatke.

"Mogoče je to človeška jako debela ključnica?" Profesor je mahnil z roko v znak globokega zaničevanja.

"Človeška ključnica je upognjena. Ta kost pa je ravna. Na njeni zgornji ploskvi se nahaja rupa, ki dokazuje, da je ležala tu močna mišica. Kaj takega ne bi dobili pri ključnici."

"Potem pa moram priznati, da ne vem, kaj je."

"Ni se vam treba sramovati, če razkrinkate svoje neznanje, zakaj prepričan sem, da ne bi bili v stanju tudi vsi številni znanstveniki v South Kensingtonskem muzeju podati točen odgovor na moje vprašanje." Dobil je potem iz okrogle lekarnarske škatlice kakor grah drobno koščico. "V kolikor lahko sklepam, odgovarja ta le človeška kost oni, ki jo držite. Zdaj si torej lahko predstavljate velikost te živali. Hrustanec vam nudi dokaz, da ni to okamenina, temveč kost zdaj živečega bitja. Kaj pravite k temu?"

"Nedvomno ima slon . . ." — Profesor se je spačil kakor od bolečin.

"Oh, samo tega ne! Človek bi mislil, da celo pri sedanjem stanju našega ljudskega šolstva . . ."

"No dobro," sem ga prekinil, "potem bo to kaka druga velika južnoamerikanska žival, na primer tapir."

"Bodite prepričani, mladi gospod, da vsaj za silo poznam temeljne pojme svoje stroke. Ta kost prav ničesar nima opraviti s tapirjem ali katerimkoli drugim, iz zoologije poznanim stvorom. Pripada jako veliki, jako močni in — vkolikor smemo sklepati — jako divji zveri, ki živi še sedaj na zemlji, ne da bi znanost o tem kaj vedela. Ali se še niste prepričali?"

"Stvar me vsekakor globoko zanima."

"Potem še ne smem z vami izgubiti vsakega upanja. Menda se vam vendar počasi svita v glavi. Bova poizkušala potrpežljivo obuditi trohico razuma, ki ga še imate. Pustiva zdaj rajnega Amerikanca in nadaljujva poročilo. Razumete seveda, kako mi je bilo težko zapustiti pokrajino ob Amazonki, ne da bi si pobliže pojasnil vso zadevo. Imel sem namreč nekatere podatke, ki so mi dovolili sklepati, odkod je prišel mrtvi potovalec. Lahko bi mi služile za vodnika že indijanske pravljice, zakaj pri vseh rodovih je razširjena ob reki govorica o neki skrivnostni deželi. Slišali ste že najbrž kaj o Curipuriju?"

"Nikoli?"

"Curipuri je škrat v pragozdu, je grozovito, hudobno bitje, katerega se najrajši človek izogiblje. Nihče ni v stanu popisati njegovo zunanjost ali bistvo, vendar pa plazi ljudi vzdolž vse amazonske obali. Vsi rodovi trdijo isto o deželi, kjer biva Curipuri. To je baš kraj, odkoder je priromal Amerikanec. Ni dvoma, da je morala na tej poti obstojati neka nevarnost. Zastavil sem si torej nalogo, ugotoviti, kaj bi to bilo."

"In kaj ste potem storili?" "Nikakor nisem več mogel smatrati te zgodbe za sad prazne domišljije. Moral sem postati spoštljiv in pozoren napram tej mogočni osebnosti."

"Premagal sem močno nevoljo, ki so jo kazali domačini, čeprav se niso niti upali govoriti o teh stvareh. Z razumnim prigovarjanjem, darovi in — priznati moram — tudi z grožnjami, da jih že naučim ubogati, se mi je vendar posrečilo, dobiti dva indijanska vodnika. Po različnih doživljajih, katerih ni potreba omenjati, in daljšem potovanju (oddaljenosti vam tudi nočem navesti) v nekem pravcu (ki ga tudi moram zamolčati), smo dospeli slednjič v kraje, ki dozdaj niso bili popisani ter — razen mojega nesrečnega predhodnika — po nikomer obiskani. Poglejte, prosim, še to!"

Izročil mi je fotografsko sliko v velikosti 9x12 centimetrov.

(Dalje prihodnjič.)

Pogledal sem malo na okrog in ga nato pobral.

Najbrže me ni nihče videl; le iz bližnje vile je priteklo ščene in dolgo časa lajalo za nama. To ščene ni bilo ne policijske, ne lovske branže, pa sem imel kljub temu zoprn občutek, ko se je tako drlo.

Zavila sva proti gozdu in prišla do stare lipe, kjer ob nedeljah lajnajo berači. Tam teče majhen potoček.

Držal sem robec v roki in sam nisem vedel, kaj bi prav za prav počel ž njim.

Tedaj mi pravi Prijateljček:

"Vidiš, prijateljček, tu je pa potok, kakor nalašč! Stopi, stopi dol in splakni robec. Res je, da je nov, o tem ni dvoma, saj so ga svatje izgubili, toda ležal je, ubožec, v blatu. Treba ga je oprati, takega vendar ne boš nosil domov."

Krenil sem navzdol proti potoku. Snega je bilo sprva do gležnjev, nato pa do pod kolen. Za čevlje, ki gre pozimi prah vanje, tak moker sneg ni prav nič prida. Bil sem že pošteno premočen. Sredi ceste pa je stal Prijateljček in me bodril:

"Kaj bi obstajal, ko imaš samo še korak do vode! Saj si še mlad, prijateljček! Kaj pa naši zimski športniki! Kaj vse tvegajo, pa ni še noben umrl! Kar vstopi, voda ti je pred nosom. Saj pravim, če bi jaz ne imel revmatizma, bi sam stopil do vode."

Res poskusim še korak, toda pod menoj se je začelo udirati in obrnil sem se ter bil takoj spet na cesti. Nejevoljno je molčal Prijateljček, nato pa rekel:

"Nič ne de, ga opereva pa pri prihodnjem potoku. Pri takem vremenu se ne manjka vode. Le škoda, da nisi stopil še korak, ko si bil že tako blizu!"

Jaz sem molčal, ker me je zeblo v noge, in sem si misli: "Kaj le mi je bilo treba pobirati robec in vtikati nos vanj. Saj bi ga Prijateljček niti ne opazil!"

Tako sva prišla na poti prot! mestu do zadnjega potočka. Ustavila sva se in Prijateljček me je prijazno nagovoril:

"No, vidiš, tu imaš pa priliko za pranje kot nikjer. Voda je tik ob cesti. Vsak otrok bi ga tu lahko opral. Kar stopi!"

Res ni bilo mnogo snega ob potočku in odločil sem se. Splaknil sem robec dvakrat, trikrat in ga nato ožel. S ceste me je pa bodril Prijateljček:

"Le dobro ga daj, da pazi, da ti ga voda ne odnese. Le še enkrat ga daj, saj naju nihče ne vidi! Tako, vidiš!"

Ko sem bil spet na cesti, me je začelo zebsti v roke in bal sem se, da se mi bo zanohtalo. Ta moj strah je očividno opazil Prijateljček, ki mi je rekel:

"Daj, bom pa jaz tačas držal robec, ti si pa malo zmencaj roke."

Razprostri je roke, upri vanj svoje nedolžno-zveste, dobrovoljne oči in rekel:

"Vidiš ga, bel je kot sneg! Čisto nov robec, med brati je vreden kovača. Ti si se pa tako bal vode. Najbrže imaš sam dovolj robcev doma, da ga nisi hotel takoj oprati!"

Jaz sem otepal sneg s čevljev, ker me je pošteno zeblo, Prijateljček me je pa milo pogledal in rekel:

"Prijateljček, ti očividno ne ljubiš tega robčka, ubožca - najdenčka! Veš kaj, daj ga meni, prijateljček!"

In sem mu ga dal.

Laskanje

— Zdaj sem že osem dni v vašem mestu in res mi je žal, da me ni bilo že prej v vašo restavracijo!

• •

— Gospod, vi se mi laskate!

— Nikakor ne! Zakaj ko bi bil prišel k vam že prvi dan, bi bila ta riba morda še sveža!

Mark Twain:

O POSTREŽNICAH

Proti vsem postrežnicam kakršnekoli starostne dobe in narodnosti izrekam na tem mestu svojo samčevsko kletev!

Vzroki:

Vsakokrat ti položijo blazino na tisto stran postelje, ki je najbolj oddaljena od svetiljke, tako da moraš držati knjigo v neudobnem položaju, da si obvaruješ zaslepljene oči pred svetlobo, kadar bereš in kadiš, predno zaspiš — kar je že prastara in zelo cenjena samčevska navada.

Če najdejo naslednjega jutra blazino na drugi strani postelje, se za ta migljaj kar nič ne zmenijo, temveč ti posteljejo ležišče ponovno kakor prej, ne da bi se zmenile za našo nemoč. Menim, da se na skrivaj celo veselijo nad jezo in muko, ki nam jo prireja njihovo početje.

Če opazijo, da smo blazine preložili, nam redno uničijo naše delo in nas na ta način izzivajo in nam skušajo zagreniti življenje, ki nam je Bog dal.

Če ne morejo luči na noben drug način spraviti v neudoben položaj, prestavijo posteljo.

Če postaviš svoj kovček deset palcev od stene, da lahko nasloniš pokrov nanj, kakor ga odpreš, ti ga bodo porinile vsakokrat čisto do stene. To delajo namenoma.

Če hočeš imeti pljuvalnik na določenem mestu, kjer ti bo pri roki, se s tem ne strinjajo in ga vsakokrat odstranijo.

Škornje ti postavijo vselej na nedostopne kraje. Dela jim posebno veselje, če jih založijo tako daleč pod posteljo, kolikor jim pač zid dopušča. To delajo zato, ker nas s tem silijo, da se moramo v nedostojnem položaju in v temi truditi, da jih dosežemo, pri čemer še ljuto preklinjamo.

Škatlo z žveplenkami postavljajo vedno na drugo mesto. Vsak dan izvohajo kakšno mesto zanje in nastavljajo steklenice in druge podobne predmete na kraj, kjer so bile prej žveplenke. To delajo zato, da bi v temi stekleno robo prevrnili in prizadjali škodo.

Vedno in vedno ti premikajo mobiliar. Če prideš zvečer pozno domov, si lahko gotov, da boš našel pisalno mizo tam, kjer je bila zjutraj omara z obleko. In ko zjutraj odideš in ostaviš vedro za smeti pri vratih in gugalni stol pri oknu, tedaj se boš o polnoči ali tam okrog, go se vrneš, prav gotovo prekopicnil nad gugalnikom in če se dotiplješ do okna, boš sedel v vedro za smeti. To je zelo neprijetno. A njima ugaja.

Vseeno kam kakšno reč postaviš, še zmislile se ne bodo, da bi jo tam pustile. Ob prvi dobri priliki jo vzamejo proč in jo postavijo kam drugam. To jim tiči v krvi. In vrhu tega jih vpseli, da so na takšen način nizkotne in da človeka jezijo. Rajši bi umrle, nego da bi opustile te nagajivosti.

Vselej ti bodo pobrale vse stare koščke potiskanih smeti, ki si jih vrgel na tla, in jih skrbno zložile na mizo, dočim bodo s kakšnimi dragocenimi rokopisi zanetile ogenj v peči. Če je med temi koščki kakšna prav posebno stara papirna cunja, ki ti je bolj zoprna nego vse druge in bi se je rad odrešil na vse mogoče načine, se boš lahko v tem oziru trudil, kolikor boš hotel, pa ti ne bo nič koristilo; kajti to staro papirno cunjo bodo spravile vedno znova na dan in redno na taisto mesto. To jih veseli.

In porabijo več mazila za lase nego šest moških. Če jih obtožiš, da so ti ga izmaknile, se ti lažejo v obraz. Kaj pa jim je mar oni svet? Čisto nič.

Če pustiš radi udobnosti ključ v vratih, ga ponesejo k vratarju. To delajo pod ničvredno pretvezo, da hočejo obvarovati našo lastnino pred tatovi; a dejanski delajo tako samo z namenom, da bi moral po ključ spet po vseh stopnicah dol, ko se vrneš truden domov.

Neprestano bi postiljale, predno si vstal, s čimer te pripravijo ob sladki jutranji spanec; ko si pa vstal, jih ne vidiš več do naslednjega dne.

Sploh počenjajo vsa prostaštva, ki si jih morejo izmisliti, in to seveda iz najbolj gole hudobije in iz nobenega drugega razloga.

Postrežnice so odmrle za vsa človeška čustva.

Če bom mogel spraviti v zakonodajno oblast zakonski načrt, ki bi odpravil postrežnice, tedaj storim to prav gotovo.

V JUGOSLAVIJO PO CUNARD PROGI

Ritka razvrstna parniška služba. 6 dni do Jugoslavije. Parniki odplujejo iz New Yorka v Cherbourg vsako sredo. Potujte na enem izmed velikanskih parnikov.

BERENGARIA AQUITANIA MAURETANIA

Vsak petek vsaj eden novi parnik na olje v Havre.

Vozni listki 2. razreda iz New Yorka do Ljubljane in nazaj $198 in več. Privatne kabine, prostorna. stezni zabavni prostori, izvrstna domača hrana, sijajna

Vprašajte za našo ilustrirano slovensko knjižico—zastonj. Za nadaljna pojasnila se obrnite na zastopnika Cunard proge ali pišite na:

CUNARD LINE 346 N. MICHIGAN AV., CHICAGO

PROBAK

DOUBLE-EDGE BLADES

The best shave you ever had ... or your money back!

50¢ for 5 $1 for 10 Sample Blade.. 10¢

If your DEALER cannot supply you, write direct

PROBAK CORPORATION

686 FIRST AVENUE NEW YORK

Zonite

For pyorrhea

For prevention against gum infections, use Zonite, the new powerful antiseptic. Also guards against colds, coughs and more serious diseases of nose and throat.

V in IZ

JUGOSLAVIJE

PREKO HAMBURGA

z našimi parniki:

NEW YORK, ALBERT BALLIN, HAMBURG, DEUTSCHLAND, RESOLUTE, RELIANCE, CLEVELAND, ST. LOUIS, MILWAUKEE

Nenadkrilijiva postrežba in kuhinja v vseh razredih

$198

(Vojni davek $5 posebej)

Iz New Yorka do Ljubljane in nazaj

v modernem 3 razredu

HITRO POŠILJANJE DENARJA PO NIZKIH CENAH

Za povratna dovoljenja in druge informacije se obrnite na lokalnega agenta ali na —

HAMBURG-AMERICAN LINE

177 N. MICHIGAN AVE., CHICAGO

Padajoče zdravje in izguba moči

Nepravilno življenje ali nenaravno črpanje in siljenje na življenjsko moč izpostavlja vaše zdravje in moč. Življenje je temno in revno, vsemite Nuga-Tone le za nekaj dni in opazili bodete čudovit uspeh za tem. Ta izvrstna sestavina očisti nabranih strupenih zaostankov, odpravi zaprtnico, vredi in ojača organe in prisili hitro izboljšanje splošnega zdravja.

Nuga-Tone vam da boljši apetit, pomaga prebavi, naredi dovolj rudeče zdrave krvi, odšene pline in sušenje v želodcu in črevih, obistne ali meburne pokočnosti in enake bolečine. Prinaša tudi svetlino poštino spanje in dene zdravo meso na vaše telo. Vi lahko dobite Nuga-Tone kjerkoli prodajajo zdravila. Ako vaš trgovec tega nima v zalogi, recite mu naj istega naroči za vaš od njegovega prekupčevalca. —(Adv.)

Kašelj odšel!

Kakšen mir odkar je odšlo žegetanje iz grla. Ni čudo, da otroci in odraščeni ljubijo Severov Balzam proti kašlju. Priljubljeno zdravilo že 49 let. Varno, uspešno. Vaš lekarnar ga ima dvojne velikosti. 25c in 50c. Severove table za prehlad.

SEVERA'S COUGH BALSAM

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

PAINFUL CORNS

Loosen—Lift Out

A little known Japanese herb, the discovery of an eminent German scientist (Dr. Stickel) instantly soothes the corn, callous or wart, then loosens it so that shortly you can lift it right out. This new discovery called "Corn Fly" excites the white blood corpuscles to action and granulates the corn at its root so that it drops out and leaves no trace of scar or soreness.

You will also find "Corn Fly Foot Bath Powder" a boon for sore, tired or perspiring feet.

"Corn Fly" for corns, 35c, "Corn Fly Foot Bath Powder" 25c, and "Corn Fly Bunion Remedy" 50c, (all three—$1.10 value—for $1.00), are sold under a positive money-back guarantee by Hi-Gene Co., Newark, N. J., or local druggist.

Feen-a-mint

The Laxative You Chew Like Gum

No Taste But the Mint

At Druggists—15c, 25c

Be sure you get the genuine

Pinaud's Eau de Quinine

—the world's most famous hair tonic

Checks dandruff —keeps hair thick and strong

At your favorite store or use this advertisement and mail to Pinaud, Dept. M, 220 East 21st St., New York, for free sample

Fr. L.:

ROBEC

Ondan sem spet sedel v gostilni in to prav po nepotrebnem. Z menoj je bil moj dobri znanec Prijateljček. Prerešetavala sva to in ono, bolj tarnala kot opravljala, pri tem pa pridno dvigala kozarce.

"Veš kaj," mi končno reče Prijateljček, "kakor vidim, nama je že obema zmanjkalo drobiža in zato mi vino ne ugaja več. In končno, poglej, kako lep dan je zunaj!"

"Saj res, pojdiva tedaj na sprehod," mu odgovorim.

"Dobro vem, da nimaš več denarja; zdravniki pa na vso moč priporočajo sprehode. Vsi se premalo gibljemo v naravi. Natančno vem, da bi oba skupaj ne mogla več zložiti za eno merico. Kakšno solnce in kako čist zrak je zunaj!"

In sva šla tedaj na sprehod.

Najina pot se je zavlekla iz mesta pod Rožnik. Bil je zimski dan, kjer ni bilo vile, sankanja ali smučanja, je bilo še precej snega, po cesti pa plundre v obili meri. Proti Večni poti sta drdrala dva voza, polna veselih mladih ljudi, ki so vriskali in peli. Vmes pa harmonika. Očividno so bili svatje.

Solnce je lepo sijalo, gozd je bil zamaknjen v svoj zimski čar . . .

Pa mokro sva že imela v čevljih, ki so bili ustvarjeni bolj za poletje kot za plundro.

Prijateljček in jaz sva tedaj stopicala po cesti, zdaj po levi, zdaj po desni strani in iskala v plundri poti, ki bi bila primerna za najine čevlje.

Kar zagledam sredi ceste med blatom in snegom nekaj belega. Sklonem se in pogledam: bil je robec. Obrnem ga s palico in vidim, da je še čisto nov.

Prijateljček ga je začel ogledovati in mi končno važno rekel:

"Ti, prijateljček, ta robec so izgubili veseli svatje in nihče drugi, verjemi mi. Kdo bi sicer v teh slabih časih puščal nov robec sredi ceste!"

Obračal sem ga s palico sem in tja, toda Prijateljček me je resno opozoril:

"Veš, kaj ti povem? Poberi ga! Kaj bi te bilo sram, kar poberi ga! Vsaka stvar ima svojo ceno. Zakaj nočemo biti skromni! Poberi ga, ti pravim. Če bi bili naši ljudje bolj skromni in z malim zadovoljni, bi bile naše gospodarske razmere brez dvoma boljše. Kar poberi ga!"

Hitt and Runn—Like Most of Us Hitt Had His Opportunities---However, Something Happened! ——— BY HITT